

carema care	Dokumentnamn: 8.1 Skyddsåtgärder	
	Kapitel: 8 Fall och fallprevention	Avsnitt:
Giltigt inom organisation: Carema Care	Dokumenttyp: Styrdokument, riktlinje	Version: R1
Dokumentansvarig: Ansvarig kvalitetsutvecklare	Godkänt av: Ansvarig affärsområdesdirektör	Godkänt datum: 2010-12-06

Skyddsåtgärder

Inledning

Vård och omsorg ska bygga på respekt för kundens självbestämmanderätt och integritet. Åtgärder som innebär tvång eller frihetsinskränkningar saknar stöd i gällande lagstiftning och får inte ske inom verksamheten.

Vården och omsorgen ska utforma sina insatser utifrån kundens individuella behov och förutsättningar. Det innebär att det ska finnas tillräcklig bemanning, att medarbetarna har rätt kompetens samt att verksamheten bedrivs i lämpliga lokaler. En skyddsåtgärd kan inte användas för att ersätta medarbetare i något sammanhang.

Syfte

Riktlinjen är framtagen för att fastställa ett arbetssätt kring skyddsåtgärder som ska bygga på respekt för kundens självbestämmande och integritet och tillgodose dennes säkerhet. Till skyddsåtgärder räknas sänggrind, bälte, brickbord, kodlås, larmmatta, rörelselarm samt tvärså på toalettstol.

Samtycke

Vid alla skyddsåtgärder som används ska samtycke föreligga och kundens ställningstagande ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen och vad som är överenskommet ska dokumenteras i en aktuell omvårdnadsplan och det ska även framgå i aktuell Genomförandeplan vad samtycket innebär. Kunden har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke.

Närstående, god man eller förvaltare kan inte lämna samtycke eller kräva att verksamheten ska använda skyddsåtgärder.

För personer som på grund av demenssjukdom eller annan funktionsnedsättning inte kan uttrycka sitt samtycke gäller att medarbetarna observerar hur kunden upplever och reagerar på skyddsåtgärderna. Detta får sedan vara vägledande för ställningstagandet om huruvida samtycke föreligger eller inte.

- reagerar kunden inte med motstånd mot medarbetarnas agerande ses detta som att samtycke föreligger.
- reagerar kunden med motstånd mot medarbetarnas agerande ses detta som att samtycke inte föreligger.

carema care	Dokumentnamn: 8.1 Skyddsåtgärder	
	Kapitel: 8 Fall och fallprevention	Avsnitt:
Giltigt inom organisation: Carema Care	Dokumenttyp: Styrdokument, riktlinje	Version: R1
Dokumentansvarig: Ansvarig kvalitetsutvecklare	Godkänt av: Ansvarig affärsområdesdirektör	Godkänt datum: 2010-12-06

Individuell riskbedömning

Omvårdnadsansvarig sjuksköterska ansvarar för att

- göra en individuell bedömning utifrån risker i samband med ankomstsamtalet
- utan dröjsmål planera/boka uppföljning tillsammans med övriga i teamet för respektive kund.
- vid denna uppföljning sätta extra fokus på att identifiera kundens tidigare/ nya riskfaktorer, riskbedömningar.
- riskfaktorerna identifieras/ följs upp med aktuella bedömningsinstrument för trycksår, fall, nutrition och blankett för identifiering av risk för kund.
- tänka helhet för kunden när det gäller risker.
- inhämta samtycke från den enskilde till skyddsåtgärder som tex. sänggrind, bälte, låsanordningar och larmmatta/rörelselarm.
- samtycket alltid dokumenteras i omvårdnadsjournalen.
- dokumentera vilka som har varit delaktiga vid uppföljningen.

Sjukgymnast och arbetsterapeut har samma ansvar som tidigare när det gäller medicintekniska hjälpmedel

Om samtycke inte går att inhämta ska man följa det som finns skrivet i meddelandebladet från socialstyrelsen när det gäller samtycke.

För varje enskild kund ska teamet tillsammans bedöma/följa upp behovet av eventuella skyddsåtgärder för att förebygga risk för skada.

Tänk på att överväga och prioritera olika alternativ till att förebygga risker för kundens individuella situation och behov.

För nyinflyttade kunder görs denna riskbedömning i samband med ankomstsamtalet

Verksamhetschefens ansvar

Det är den som ansvarar för verksamheten som måste ta ställning till vilken form av lås man ska ha i de aktuella lokalerna. Vilka som bor eller vistas i lokalerna, bemanning, arbetssätt och lokalernas utformning är några viktiga faktorer att ha med vid ett sådant ställningstagande. Det är också viktigt att ha kontakt med räddningstjänsten för att försäkra sig om att den lösning man väljer fungerar även vid situationer som kräver utrymning.

Då behov av skyddsåtgärder påtalas och samtycke från kunden är tveksamt ska verksamhetschef ansvara för att:

- kundens situation ska kontinuerligt följas upp på teammöte
- riskanalys tas fram som identifierar kundens behov samt vilka risker som finns i den aktuella situationen

carema care	Dokumentnamn: 8.1 Skyddsåtgärder	
	Kapitel: 8 Fall och fallprevention	Avsnitt:
Giltigt inom organisation: Carema Care	Dokumenttyp: Styrdokument, riktlinje	Version: R1
Dokumentansvarig: Ansvarig kvalitetsutvecklare	Godkänt av: Ansvarig affärsområdesdirektör	Godkänt datum: 2010-12-06

- kartläggning sker med stöd av checklista ”Utredningshjälp för ställningstagande till skyddsåtgärder”. Beroende på vilken typ av skyddsåtgärd som ställningstagandet berör, används frågor inom de områden som anses vara relevanta (se bilaga)
- utifrån kartläggningen, tillsammans med legitimerad hälso- och sjukvårds medarbetare, besluta om vilka åtgärder som kan tillämpas och hur ofta uppföljning ska ske.
- alla medarbetare ska få information om hur åtgärderna ska tillämpas hos respektive kund och det ska framgå i aktuell genomförandeplan

Dokumentation

Av dokumentationen vid den individuella bedömningen ska det framgå:

- resultatet av riskanalys
- vilken åtgärd som vidtagits
- orsak/syfte till åtgärden
- vilken information som lämnats till kunden
- uppföljningsintervall som ska beslutas individuellt
- resultat av uppföljning och eventuella nya ställningstaganden
- respektive yrkeskategori ansvarar för att dokumentation sker enligt gällande rutin utifrån ansvarsområde.

Larm

Generella passagelarm

Generella passagelarm är att betrakta som grundutrustning på verksamheternas boendeformer. En larmanordning på ytterdörren som är kopplad till medarbetarnas personsökare gör det möjligt att snabbt kunna nå den enskilde kunden när denne öppnar dörren. Generella passagelarm kan på liknande sätt användas inomhus i mellandörrar.

Individuella larm

Individuella larm som t.ex. larmmattor eller rörelsedetektorer samt nödsändare kan användas med kundens samtycke. Beslut om individuella larm ska föregås av en individuell riskbedömning. Beslut fattas av legitimerad sjuksköterska i samråd med ansvarig verksamhetschef. Handlingsplan upprättas för hur och när larmet ska användas. Beslutet dokumenteras i omvårdnadsjournalen och i den sociala dokumentationen.

Lås

Ytterdörren till fastigheten och/eller verksamheten med särskild service kan vara låst, så som det är brukligt i de flesta människors hem. Låset måste vara konstruerat så att kunden själv kan låsa upp. Om kodlås används ska koden vara väl synlig i anslutning till kodlåset. Om kunden av något skäl inte kan öppna dörren själv måste han eller hon utan dröjsmål få hjälp av medarbetaren med att öppna. Samma förfarande gäller även för grindar på eller utanför verksamheten.

carema care	Dokumentnamn: 8.1 Skyddsåtgärder	
	Kapitel: 8 Fall och fallprevention	Avsnitt:
Giltigt inom organisation: Carema Care	Dokumenttyp: Styrdokument, riktlinje	Version: R1
Dokumentansvarig: Ansvarig kvalitetsutvecklare	Godkänt av: Ansvarig affärsområdesdirektör	Godkänt datum: 2010-12-06

Sänggrind

Då risk finns att kunden faller ur sängen ska en noggrann analys och avvägning göras mellan nytta kontra risken med användandet av sänggrind. Om kunden samtycker kan sänggrind monteras i samråd med sjuksköterska. Ett alternativ kan vara en låg säng eller ett stötdämpande skydd nedanför sängen. Även kundens behov av tillsyn, främst nattetid, ska aktivt bedömas innan beslut fattas om sänggrind.

Bord och bälte

Arbetsterapeut ansvarar för förskrivning, vilket innebär att arbetsterapeuten beslutar när ett bälte/bord kan förskrivas.

Bälte/bord kan med kundens samtycke även användas som skyddsåtgärd.

Arbetsterapeut kan förskriva ett bälte för positionering och bord för att möjliggöra aktiviteter i vardagen.

Uppföljning

Uppföljning ska göras minst var 6:e månad eller oftare vid behov.

Nödrätt

Om risk finns för att kunden utsätter sig själv för fara till liv eller hälsa kan medarbetare vidta åtgärder som inrymmer någon form av våld eller tvång för att avvärja denna fara, s.k. nödrätt. Nödrätten ska endast tillämpas i undantagsfall och får inte ligga till grund för rutinmässiga ingripanden. Om nödrättsåtgärd tillämpas ska detta dokumenteras i kundens sociala dokumentation och i omvårdnadsjournalen.

Regelverk

Socialtjänstlag (2001:453)

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)

Hälso- och sjukvårdslag (1982:763)

Lag om medicintekniska produkter (1993:584)

Socialstyrelsens föreskrift om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården (SOSFS 2005:12)

Socialstyrelsens författning om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården (SOSFS 2008:1)